

Les lliçons educatives del coronavirus

«L'infrafinançament endèmic del sistema educatiu és el principal problema per garantir la presencialitat als centres, necessària en la nova normalitat»

El coronavirus li ha tret els colors al model educatiu català, igual que ha fet amb el sanitari. L'educació d'un país està muntada per reproduir un sistema social i sembla que ara és quan n'hem pres més consciència. El que reproduceix el nostre sistema educatiu és un model social basat en un país de petita i mitjana empresa que vol ser competitiu en sectors econòmics que depenen d'uns salaris baixos amb unes condicions laborals cada cop més inhumanes.

Primer, ens hem trobat durant el confinament el que era d'esperar en una societat amb el 30% dels infants sota el llindar de la pobresa o en risc d'exclusió social, 270.000 en ensenyaments obligatoris. No és estrany que hàgim vist molt curta la detecció de necessitats que va fer el Departament, de 55.000 alumnes en la bretxa digital. El material ha arribat tard i no a tot l'alumnat que li calia. Si en el futur tenim nous rebrots, haurem d'estar més preparats per al treball telemàtic. També ens ha quedat més clar que les mancances no són només en el terreny digital, les condicions de vida a les llars, tan bàsiques com l'habitatge i l'alimentació han quedat al descobert. La pobresa té rostre d'infant en gran mesura i això s'ha de solucionar.

Aquest panorama ve acompanyat d'un infrafinançament endèmic del nostre sistema educatiu. Aquest és el problema principal per garantir la presencialitat que es demostra necessària en la nova normalitat. La desescalada ha estat la mostra. El pla de reobertura de centres en la fase 2 no preveu cap increment de recursos. No s'ha contractat més professorat per a res. Se'ns demana tancar el curs telemàticament tot obrint els centres educatius i encara hi ha qui s'estranya per considerar-ho una obertura de mínims. Per no gastar, no s'han gastat ni els mínims recursos, que no suposarien ni un milió d'euros per tenir els EPis adequats en un context en què mantenir la disciplina del distanciament social és inaplicable.

El 13 de maig, en mesa sectorial, el Departament va presentar les mateixes plantilles per al proper setembre que les que teníem pel setembre passat. De fet, el 24 d'abril s'aprovaren els pressupostos en el mateix sentit, com si no haguérem estat en plena pandèmia. Se'ns ha dit que arribaran els recursos necessaris però, vistes les dotacions de la fase 2, les paraules del Departament no tenen credibilitat.

Si es vol reduir les ràtios a la meitat, la xifra de nou professorat haurà d'estar més a prop de 100.000 que no pas dels 9.000 que va anunciar dissabte, 6 de juny, la portaveu del Govern, si de veritat es vol recuperar el que hem perdut amb la pandèmia. De fet, USTEC·STEs va demanar ràtios de 15 des del moment que es va debatre el decret d'escola inclusiva l'any 17 el qual, sense recursos, és un brindis al sol.

Les nòmines d'aquests 100.000 docents costarien 4000 milions d'euros. Aquesta inversió portaria el nostre sistema educatiu a gastar el 4% del PIB, lluny encara del 6% que demana la LEC per al departament d'Educació, en consonància amb els països del nostre entorn. El que gastem ara, en relació amb la nostra riquesa, està en consonància amb el que gasta Laos o el Perú en relació amb la seva.

Se'ns ha dit que no tenim professorat per cobrir aquesta proposta. És evident que en algunes especialitats s'hauria de prescindir, excepcionalment, del requisit del màster, això ara ja passa. Tenim un milió i mig de titulats universitaris, només que un 10% estigui a l'atur o en una ocupació amb sobretitulació, encara ens en sobrarien 50.000. També se'ns ha dit que devaluem la professió

en rebaixar els requisits, però tothom entre el professorat sap que el millor màster és la pràctica professional.

Una altra patologia del nostre sistema educatiu que ha quedat més al descobert és la segregació escolar. L'escola iguala, però fins a un cert punt. Les desigualtats que veiem a casa de l'alumnat són les que tenim quan els centres són oberts i s'hi concentren tipologies excessivament homogènies en nivell de renda i d'estudis de les famílies. Ara, s'ha visibilitzat més el que hi ha darrere de cada alumne, quin és el suport que té quan arriba a casa. Si volem una societat més igualitària on la bretxa digital no sigui tan extrema hem d'educar els infants en espais el més heterogenis possibles.

La doble xarxa educativa, les quotes i fins i tot els projectes que intenten, amb campanyes publicitàries i comunicatives, atraure classes mitjanes a determinats centres públics han de desaparèixer. La llibertat d'elecció de centre no pot estar per sobre del dret a l'educació. En futurs rebrots o en futures pandèmies, acabar amb la segregació escolar facilitarà, sobretot en edats en què l'alumnat és més autònom, futurs confinaments, però el més important és que tindrem una societat millor.

L'altre problema, que hem vist més aguditzat durant el confinament i ara en la desescalada, és la manca de democràcia que ha portat la LEC al sistema educatiu. El decret d'autonomia de centres s'hauria de dir decret de virregnat de centres, si volgués reflectir el que realment està passant al sistema educatiu. Des d'USTEC-STEs n'hem demanat la suspensió des del primer moment del confinament. No arribaven instruccions clares des del Departament i, quan arribaven, sovint eren contradictòries les unes amb les altres o es contradieien amb el que havia dit el conseller als mitjans de comunicació. La qüestió és que tot ha servit per no negociar les condicions del teletreball, que sovint hem reclamat els sindicats i, en el món del treball, ja sabem que passa quan les coses no estan clares. El departament, en tot moment, apel·lava a l'autonomia de centres.

Ara, quan ha arribat l'hora de la veritat, la fase 2, l'autonomia de centre ha vist el seu límit. El pla de reobertura de centres és un despropòsit. L'ha aprovat el Procicat, que no en té ni idea del que passa als centres educatius. El Departament, que és qui pot tenir coneixement de què passa als centres, no ha sabut o no ha volgut explicar a les autoritats sanitàries que, el que finalment ha sortit, és inaplicable.

El que s'espera del sistema educatiu és que fomenti l'esperit crític. Per poc que s'analitzi críticament el que ha passat durant la crisi, tothom ha vist que el discurs de les autoritats sanitàries ha presentat com a certeses el que finalment no ho eren. Primer, que el Mobile World Congress es podia fer sense cap mena de problema sanitari, Quim Torra, Pere Aragonès i Ada Colau, dient que es podia celebrar amb garanties sanitàries. Sort que les empreses estaven més ben assessorades que els nostres polítics i s'hi van anar retirant. Després, que aquest virus era com una grip. Més endavant, que no calia tancar els centres que s'havia d'anar seguint la traçabilitat dels contagis i sobretot rentar-se les mans amb sabó.

Ara diuen que els infants no encomanen i des de la secretaria de Salut Pública fan arribar un document que diu que proposa dues grans mesures. Atenció: que les persones amb símptomes no poden anar als centres (com si les asimptomàtiques no encomanessin), i que els infants han d'anar amb el calendari vacunal al dia (com si la vacuna del coronavirus existís). Experiments amb gasosa, amb nosaltres no i amb les persones a càrrec nostre, tampoc. Aquestes són les reflexions que hem fet des del professorat, les direccions dels centres i els sindicats.

En les reunions amb el Departament, ja els vam dir que, en educació infantil (0-6), mantenir les distàncies era inaplicable. En altres nivells, sovint hem de fer contencions, sobretot en casos d'educació especial, però no només. Vam estar treballant un document a la comissió paritària de Salut amb els tècnics de prevenció de riscos laborals del Departament. La sorpresa, a la paritària, la vam tenir quan vam adonar-nos que, en plena discussió del document, el Conseller presentava

en roda de premsa el que havia aprovat el Procicat. Cap de les mesures preventives, en cas de no poder mantenir la distància, estaven recollides en el document.

El servei de prevenció de riscos laborals tampoc no ha estat escoltat pel departament. Al sindicat no ens ha quedat una altra opció que exhaurir totes les vies per aturar aquesta temeritat. El TSJC i Inspecció del Treball s'hauran de pronunciar sobre el pla de reobertura de centres. Se'ns ha criticat que arribem als tribunals, però malauradament no és el primer cop i pensem que no serà l'últim. Darrerament, ja hem tingut sentències favorables sobre injustícies en les quals el Departament no volia cedir. També se'ns ha acusat de judicialitzar però les lleis laborals, encara que siguin dolentes, estan fetes per protegir als treballadors i treballadores. El somni de tota empresa són els contractes de paraula.